

Návrat kozince dánského do centrální části Doupovských hor

Radek Fišer, AOPK ČR, Správa CHKO Slavkovský les a krajské středisko Karlovy Vary

Krajina Doupovských hor je ve své podstatě fenoménem a skrývá ještě nejedno překvapení. O tom již bylo napsáno mnoho a o tom se přesvědčujeme každým dnem.

Nejinak tomu bylo i 22. května, kdy jsme se s kolegy Petrem Krásou vypravili vytyčovat tzv. trvale monitorovací plochu ke studiu vývoje biotopů. Počasí a jistě také osud tomu chtěl, abychom se zastavili na botanicky velmi pěkné lokalitě poblíž zaniklé obce Tocov u Vojkovic. Počasí bylo, že by ani botanika nevyhnal, a tak jsme čekali v autě, dokud se další z mnohých přidělů deště na chvíli nepřežene. Poté jsme vyrazili na krátkou obhlídku lokality prověřit, zda je vhodná k případnému monitoringu neboť již na první pohled byla mírně k jihovýchodu svazitá strážka velmi slibná. V krátkostébelném,

druhově poměrně bohatém trávníku převládala jeřotel rolní (*Trifolium arvense*), mochna jarní (*Potentilla tabernaemontani*), rozchodník ostrý (*Sedum acre*), z trav byla poměrně častá košťava žlábkatá (*Festuca rupicola*). Rozvolněné plochy bez vegetace hojně zaplňoval lišejník dutohlávka (*Cladonia* sp.). Škálu druhů pak doplňoval hojný hvozdíček prorostlý (*Petrorhagia prolifera*).

Po chvíli mou pozornost zaujalo výraznější fialovočervené květenství nepříliš vysoké rostliny. Zprvu jsem si říkal, že je to zřejmě „deformovaný“ květ některého z druhů kvíků a již jsem se chtěl v dešti, který opět nabíral na intenzitě, vrátit do vozu, ale naštěstí mi to nedalo. Sehnul jsem se blíže k rostlině a s velkým překvapením zjistil, že se jedná o kozinec dánský (*Astragalus*

danicus). Druh, který ač je v minulosti z několika míst v Doupovských horách udáván, v současnosti je z Karlovarského kraje znám pouze z lokality U Hrušky, která se nachází u Nejdy na Ostrovsku.

Kozinec dánský je zdobná, vytrvalá, až 30 cm vysoká rostlina z čeledi bobovitých. Lodyhy jsou vystoupavé, roztroušeně odstále chlupaté. Listy mají nejvýše 13 párů lístků a až 16 modrofialových květů je sdruženo v květenství zvané hrozen, který po odkvětu zraje v souplodí lusků. Obývá polosuché až suché travinné porosty, kamenité svahy, lemy a světliny teplomilných doubrav. Roste na teplých, výslunných, někde i částečně zastíněných stanovištích, na středně hlubokých i hlubokých půdách. V současnosti se v České republice vyskytuje roztroušeně, téměř výhradně jen v teplých oblastech. Výskyt se omezuje víceméně na dva oddělené areály: střední a severozápadní Čechy a jižní polovinu Moravy. Pro úplnost dodejme, že tento druh kozince patří mezi zákonem chráněné druhy rostlin v kategorii ohrožených a Červený seznam jej řadí shodně do kategorie ohrožených druhů.

Z Doupovských hor se v literatuře (Ondráček 2008; Michálek 1995) udávají lokality z okolí Jindřichova, Tunkova a Telcova, z kterých však v poslední době není kozinec dánský znám. Po zřízení vojenského újezdu a následně vlivem neobhospodařování vhodné biotopy zarostly a teplotně náročnější druhy rostlin postupně vymizely. Ověřené a vitální populace se dosud vyskytují v nejteplejších částech Doupovských hor v okolí Kadaně a Podbořan (např. vrch Kolina, Čachovický vrch), mimo území Karlovarského kraje. Již zmíněná lokalita U Hrušky má ve výčtu nalezišť zvláštní postavení, neboť rostliny zde rostoucí sem byly přeneseny od nemocnice v Ostrově, kde původní biotop zanikl při výstavbě.

Nově objevená lokalita s výskytem kozince dánského u Tocova rozšiřuje výčet nalezišť tohoto druhu v Doupovských horách a zároveň skýtá naději, že i na dalších vhodných lokalitách v Doupovských horách tento atraktivní druh dosud přežívá. Navíc, při obnovení péče o vhodné lokality lze více než doufat, že kozinec dánský se stane častější a trvalou ozdobou teplomilných trávníků Doupovských hor.

▲ Kozinec dánský na nové lokalitě u Tocova.
Obě fotografie Radek Fišer.

Literatura:

- Michálek J. (1995): Červený seznam ohrožené květeny Doupovských hor. – Ms., 143 p. [Studie pro MŽP ČR; depon. in: Muzeum Sokolov].
- Melichar V., Krása P. et Tájek P. (2012): Zvláště chráněné rostliny Karlovarského kraje. – Karlovarský kraj, Karlovy Vary
- Ondráček Č. (2008): Analýza výskytu zvláště chráněných druhů rostlin a ohrožených druhů rostlin na území připravované CHKO Doupovské hory (severní polovina území). – Ms., 98 p. [Depon. In: AOPK ČR K. Vary].